

УДК 340.12

Андрій Васильович НОВІЧЕНКО,

кандидат юридичних наук,

докторант Харківського національного університету внутрішніх справ

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА СУСПІЛЬСТВА

Місцеве самоврядування – один із основних інститутів громадянського суспільства, це самостійна та під свою відповідальність діяльність населення певної території за рішенням безпосередньо та (або) через органи місцевого самоврядування питань місцевого значення виходячи з інтересів усіх жителів даної території, з урахуванням історичних та інших місцевих традицій. Тут проходять перевірку на «міцність» усі інновації, забезпечуються ключові життєві потреби людини, надаючи вирішальний вплив на якість життя. Частина реальних проблем, що гостро стоять перед суспільством, може і має бути вирішена на місцевому рівні.

На місцеве самоврядування покладено найважливіші повноваження, на виконання яких необхідні певні грошові витрати, щодо життєзабезпечення населення. У цьому зв'язку кожне місцеве об'єднання повинно мати необхідне фінансове забезпечення, що включає фінансові ресурси, призначені для здійснення зазначеного завдання. Важлива роль фінансовому забезпеченні діяльності органів місцевого самоврядування належить місцевим бюджетам, згідно з чим формування останніх та управління ними стають пріоритетними і дуже значущими для населення, що проживає на цій території.

Фінансове забезпечення місцевого самоврядування є багаторівневою системою відносин між державними та місцевими інститутами (насамперед, управлінські). Її дія спрямована на задоволення потреб громадян та фінансування місцевого розвитку. Нелінійність структури цієї системи пояснюється наявністю прямих та зворотних зв'язків між різними рівнями державного управління, на яких здійснюється регулювання відносин у сфері фінансування.

Згідно ст. 61 Закону України «Про місцеве самоврядування» органи місцевого самоврядування в селах, селищах, містах, районах у містах (у разі їх створення) самостійно складають та схвалюють прогнози відповідних місцевих бюджетів, розробляють, затверджують і виконують відповідні місцеві бюджети згідно з Бюджетним кодексом України [1].

До елементів системи фінансового забезпечення місцевого самоврядування відносять: 1) фінансові відносини щодо організації процесу акумуляції доходів на місцевому рівні засновані на принципах раціоналізації витратків та ефективного використання власності комунального сектора, організації послуг та відносин стосовно трансфертів; 2) фінансові відносини, які складаються між суспільним і приватним сектором із метою

організації виробництва та надання суспільних благ громадянам; 3) фінансові відносини між суб'єктами місцевого самоврядування, органами державної влади, суб'єктами підприємницької діяльності та громадянами щодо надання державних і громадських послуг та виконання інших функцій органів місцевого самоврядування [2].

Предмет міжбюджетних відносин обмежується бюджетними відносинами у сфері розмежування доходів та витрат, формування доходів, встановлення та виконання видаткових зобов'язань, надання міжбюджетних трансфертів.

У ч. 1 ст. 142 Конституції України зазначено, що матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад [3]. Крім того, у розділі III Закону України «Про місцеве самоврядування» врегульоване питання матеріальної та фінансової основи місцевого самоврядування.

Проаналізувавши чинне законодавство України, можна зауважити, що основна частина фінансового забезпечення, яка зосереджена в місцевих бюджетах надходить від загальнодержавних податків та зборів. Щодо майнових ресурсів (рухомого та нерухомого майна) територіальної громади, то разом із доходами місцевих бюджетів вони становлять матеріальну та фінансову основу діяльності органів місцевого самоврядування.

Список бібліографічних посилань

1. Закон України «Про місцеві самоврядування». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170.
2. Павлюх О.А., Мазурик А.В. Фінансове забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування в Україні. URS: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5154/1/4740_IR.pdf#page=78 (дата звернення: 14.01.2022).
3. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.